

Nr 113.

Av herr **Björck** m. fl., om ökat anslag till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande.

Kungl. Maj:t har på åttonde huvudtiteln i årets statsverksproposition under punkten »Bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande» föreslagit riksdagen att bevilja ett anslag av 60.000 kronor till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande. Detta skulle visserligen innebära en höjning av anslaget från budgetåret 1942/43 med 10.000 kronor, men då trots detta ifrågavarande anslag enligt vår mening är otillräckligt, få vi föreslå, att anslaget må höjas till 70.000 kronor.

Till nämnda ändamål ha för nedanstående budgetår utgått anslag med följande belopp:

1931/32	kronor 200.000
1932/33	» 140.000
1937/38	» 140.000
1938/39	» 140.000
1939/40	» 115.000
1940/41	» 60.000
1941/42	» 50.000
1942/43	» 50.000

Såsom av denna sammanställning framgår, har anslaget under de två sista budgetåren utgjort endast ungefär en tredjedel av anslaget närmast före kriget. Denna knapphet har medfört en beklaglig inskränkning av det offentliga upplysningsarbetet i alkoholfrågan. Centralförbundet för nykterhetsundervisning (CFN), som fungerar som föreläsningsbyrå för denna föreläsningsverksamhet, har under de senaste åren måst avslå ett stort antal framställningar om statsunderstödda föreläsningar. Under budgetåret 1938/39 var antalet förmedlade föreläsningar 4.356 men uppgick under budgetåret 1941/42 till endast 1.228.

Centralförbundet för nykterhetsundervisning har hemställt, att nu ifrågavarande anslag för budgetåret 1943/44 måtte höjas till 100.000 kronor. Konsulenten för nykterhetsundervisning har tillstyrkt en sådan förhöjning, medan skolöverstyrelsen förordat höjning av anslaget till 90.000 kronor.

I sitt yttrande till skolöverstyrelsen framhöll konsulenten för nykterhets-

undervisning inledningsvis bland annat, att möjligheterna för att vårt land framgångsrikt skulle kunna gå igenom den pågående krisen ej blott vore beroende av den militära beredskapen utan även på den inre frontens, civilbefolkningens motståndskraft, och att betydelsen av vår andliga beredskap därför ej finge underskattas. Nykterhetsorganisationernas upplysnings- och bildningsarbete vore i högsta grad ett kulturellt försvarsarbete. Trots de skärpta förordningar rörande rusdrycksförsäljningen, som utfärdats, kunde man enligt konsulentens uppfattning knappast säga, att fylleriföreseelser och olyckor, orsakade av alkoholförtäring, minskats, utan förhållandet vore snarast det motsatta. Av särskilt allvarlig karaktär syntes framför allt fylleriföreseelsernas tilltagande bland ungdomen vara. Enbart genom förordningar och stränga straffåtgärder kunde man säkerligen icke heller nå det önskade målet, så länge okunnigheten om alkoholens skadeverkningar hade sådan utbredning, som för närvarande vore fallet hos den stora allmänhetens flertal. För att en förordning rätt skulle respekteras, vore det säkerligen av stor vikt, att den enskilde verkligen förstode förordningens berättigande. —

Slutligen framhöll konsulenten, att en ökning av anslaget till CFN:s föreläsningverksamhet också skulle komma alla de enskilda organisationer till godo, som arbeta på detta område, då de från detta anslag erhöle bidrag till de föreläsningar och kurser, som de själva anordnade. En anslagsökning skulle vidare möjliggöra, att särskilt det viktiga nykterhetsarbetet bland de inkallade kunde göras mera effektivt och planmässigt. En stor del av CFN:s anslag användes även till att utbilda lärare, ungdomsledare m. fl. på detta område. Då dessa ledare sedan i sin tur komme att vidarebefordra de kunskaper, de erhållit, komme de medel, som användes på detta sätt, att göra ännu mera vidsträckt nytta.

Skolöverstyrelsen anförde i sitt yttrande till Kungl. Maj:t bland annat följande: »Indirekt skulle en sådan höjning komma de flesta nykterhetsorganisationerna till godo, då ju dessa från centralförbundet sättas i tillfälle att i ökad utsträckning erhålla anslag till av dem anordnade föreläsningar och instruktionskurser. Konsulenten har tillstyrkt en anslagshöjning från 50.000 kronor till 100.000 kronor. Överstyrelsen vill för sin del erinra om att motsvarande anslag för budgetåret 1939/40 uppgick till 140.000 kronor. Då överstyrelsen finner den av centralförbundet bedrivna upplysnings- och instruktionsverksamheten vara av värde icke minst med hänsyn till vårt lands försvarsberedskap får överstyrelsen tillstyrka en anslagshöjning med 40.000 kronor till 90.000 kronor.»

Nykterhetsnämndernas riksförbund har den 24 november 1942 i skrivelse till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet hemställt, att centralförbundets för nykterhetsundervisning framställning i fråga om anslag till föreläsningverksamhet för nykterhetens främjande måtte vinna

beaktande. Riksförbundet framhöll, att den del av föreläsningsanslaget, som under de senaste åren kunnat ställas till förfogande för nykterhetsnämndernas upplysningsverksamhet i alkoholfrågan, varit i hög grad otillräcklig.

Utöver vad nu anförts vilja vi framhålla följande. Under senare tid har nykterhetstillståndet påtagligt försämrats. Särskilt utbredningen av ungdomsfylleriet ger anledning till allvarliga bekymmer, så mycket mer som detta ungdomsfylleri visat en tydligt stigande tendens redan under en följd av år före kriget.

Mycket tyder på att ju längre de onormala förhållandena fortsätta, vilka kriget skapat, benägenheten att missbruka rusdrycker ökar. Orsakerna här till äro sannolikt att söka på flera håll. Vilka orsakerna än må vara, är det emellertid uppenbart, att ett utbrett och tilltagande alkoholmissbruk i hög grad bidrager till en moralisk förslappning hos befolkningen. Nykterhetsfrågan framstår i själva verket som ett av nyckelproblemen, då man granskar de faktorer, som inverka på den moraliska nivån inom folket. Att så kraftigt som möjligt understödja nykterhetsarbetet just i denna tid står enligt vår mening i god överensstämmelse med trontalets maning att motverka »upplösningens krafter».

Det är en känd erfarenhet, att med starkt utpräglade alkoholseder följer ekonomisk slösaktighet i allmänhet. Detta är ytterligare ett skäl till att man just nu bör intensifiera samhällets och de frivilliga organisationernas nykterhetssträvanden i så hög grad som möjligt. En livlig upplysnings- och propagandaverksamhet för nykterhet blir i sig själv en aktion för ett mera sparsamt och enkelt levnadssätt och måste sålunda från statsmakternas synpunkt anses mycket önskvärd.

På grund av den vikt, vi tillmäta upplysningsarbetet för nykterhetens främjande i synnerhet under nuvarande tidsomständigheter, skulle det varit önskvärt, att nu ifrågavarande anslag kunnat få den storlek, som skolöverstyrelsen förordat, d. v. s. 90.000 kronor. Med tanke på det statsfinansiella läget ha vi dock icke ansett oss böra föra fram detta förslag. Då vi emellertid finna det av Kungl. Maj:t föreslagna bidraget till ovan berörda verksamhet alltför otillräckligt, få vi föreslå,

att riksdagen måtte bevilja 70.000 kronor till föreläsnings- och instruktionsverksamhet för nykterhetens främjande samt

att i följd därav sammanlagt må såsom »bidrag till undervisnings- och upplysningsverksamhet m. m. för nykterhetens främjande» anvisas ett anslag av 262.100 kronor.

Stockholm den 23 jan. 1943.

John Björck.

Ernst Åqvist.

P. J. Näslund.

Eskil Albertsson.

E. A. Lindblom.